

Muistio
24.3.2022

Liite 1
VN/8088/2022/

1/5

VALTIONTAKUURAHASTON VUODEN 2021 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

1. Yleistä

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä on valtion talousarvion ulkopuolinen valtiontakuurahasto. Valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998) 2 §:n mukaan rahaston tarkoituksena on turvata valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitetun yhtiön (Finnvera Oyj) antamien valtiontakuurahastosta annetun lain 4 §:ssä (muut. 991/2005) mainittujen sitoumusten täyttäminen. Lain 4 §:n mukaan valtio vastaa erityisrahoitusyhtiön antamista valtion vientitakuista annetussa laissa (422/2001), valtion alustakauksista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetussa laissa 609/1973) ja valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) tarkoitetuista takuista ja takauksista. Rahaston varoista katetaan rahastolain mukaisesta toiminnasta Finnveralle syntynyt tappio, mikäli Finnveran taseessa olevassa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa ei ole varoja tämän tappion kattamiseen. Rahaston varoista hoidetaan myös Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneen vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamista takuista, takauksista ja muista vastuusitoumuksista aiheutuneet vastuut (ns. ”vanha kanta”). Rahasto saa varansa edellä mainituista Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin sekä muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista sekä tarvittaessa valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta.

Valtiontakuurahasto toimii Finnveran uuden vastuukannan osalta eräänlaisena puskurina siltä varalta, että Finnveran myöntämien vientitakuiden ja muiden rahastolaissa tarkoitettujen erityistakuiden erillistulos yhtiössä muodostuu vuositasolla tappiolliseksi. Rahastolain 5 §:n mukaan tappio katetaan ensisijaisesti Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta ja toissijaisesti, jos tämä rahasto ei riitä tappion kattamiseen, valtiontakuurahaston varoista. Tällaisessa tilanteessa Finnveralle voidaan rahaston johtokunnan päätöksellä siirtää

rahastomaksulla varoja. Vastaavasti mikäli toiminnasta syntyy ylijäämää, voidaan ylijäämä siirtää rahastoon siltä osin, kun Finnvera on saanut rahastosta rahastomaksuja, joita ei ole aiemmin rahastopalautuksena maksettu takaisin. Rahastopalautuksesta päättää Finnveran yhtiökokous rahaston johtokunnan esityksestä. Valtiontakuurahastosta annetun lain 8 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa rahaston tilinpäätöksen. Valtiontakuurahaston johtokunta on hyväksynyt valtiontakuurahaston vuoden 2021 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 7.2.2022.

Tilintarkastajat ovat 10.3.2022 lausuntonaan esittäneet, että Valtiontakuurahaston tilinpäätös antaa valtion talousarviosta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta, tuloksellisuudesta ja taloudellisesta asemasta. Rahastoa on hoidettu sitä koskevien säännösten mukaisesti. Lausunto on annettu tilikaudelta 1.1. - 31.12.2021.

1.1. Rahastolain 4 §:n mukainen Finnveran vuoden 2021 tulos

Rahastolain 4 §:n mukainen Finnveran vuoden 2021 tulos on muodostunut 153 milj. euroa voitolliseksi. Finnveran tulos on julkistettu 16.2.2022. Vuoden 2020 tulos oli 1 178 milj. euroa tappiollinen ja siitä 349 milj. euroa katettiin rahastomaksuna valtiontakuurahastosta ja loput 829 milj. euroa Finnveran taseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta. Tämän seurauksena tuli tarve arvioida, pitäisikö Finnveran mahdollista vuoden 2021 rahastolain toiminnan voittoa siirtää rahastopalautuksena valtiontakuurahastoon. Työ- ja elinkeinoministeriö teki 22.12.2021 päätöksen, että Finnveran voitollisen tuloksen perusteella tehdään rahastolain mukaisia rahastopalautuksia valtiontakuurahastoon vasta sen jälkeen, kun Finnveran taseessa oleva vienti- ja erityistakaustoiminnan rahasto on saavuttanut koronapandemiaa edeltävän tason eli 829 milj. euroa ja vain sen määräisenä, että vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston määrä säilyy koronapandemiaa edeltävällä tasolla. Lopullinen päätös tilikauden tuloksen käsittelystä tehtiin Finnveran ylimääräisessä yhtiökokouksessa 4.2.2022.

Rahaston johtokunnan 4.2.2021 tekemän päätöksen perusteella Finnveran vuoden 2020 rahastolain toiminnasta syntyneitä tappiota katettiin valtiontakuurahastosta rahastomaksuna 349 022 935,90 euroa. Rahastomaksupäätös kirjattiin talousarvioasetuksen 1992/1243 5a §:n siirtomenon kohdentamisperusteen mukaisesti rahaston kirjanpitoon vuodelle 2021.

Rahastosta ei ole myönnetty rahastolain 6§:n mukaista rahastolainaa Finnveralle.

Valtiontakuurahaston talousarvio vuodelle 2022 sekä ennakoiva rahoituslaskelma vuosille 2023-2026 on vahvistettu raha-asianvaliokunnassa 22.12.2021.

2. Vientitakuu- ja erityistakauskannan riskiasema

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2021 lopussa noin 22,6 miljardia euroa. Vastuukanta

nousi edellisen vuoden lopusta noin 0,3 miljardia euroa. Suurimpia yksittäisiä vastuumaita ovat Yhdysvallat, Suomi, Saksa, Venäjä ja Brasilia. Vastuukannasta 75 % sijoittuu vähäriskisiin ns. korkean tulotason maihin ja 25 % poliittisen riskin maihin (OECD maaluokat 1–7).

Vientitakuukannasta yritysvastuiden osuus oli 21,7 (vuonna 2020 20,8) mrd. euroa, pankkivastuiden osuus 0,8 (vuonna 2020 0,9) mrd. euroa ja suvereenivastuiden osuus 0,1 (vuonna 2020 0,6) mrd. euroa vuoden 2021 lopussa. Nostettua vastuuta oli 12,1 (vuonna 2020 11,8) mrd. euroa ja nostamatonta (ml. tarjoukset) 10,5 (vuonna 2020 10,5) mrd. euroa, joka suurimmalta osin tulee nostetuiksi useiden vuosien aikajaksolla tulevaisuudessa.

Vastuista 29 % oli parhaimmissa ns. investointitason riskiluokissa AAA – BBB- ja loput muissa riskiluokissa BB+ – D. Vuoden 2020 loppuun verrattuna vientitakuiden riskiluokkajakauma on pysynyt samalla tasolla, mutta silti heikompana kuin ennen koronavakiiriä. Erityisesti risteilytoimialan riskiluokat heikentyivät merkittävästi koronavakiutusten vuoksi.

Toimialoista telakoiden ja varustamoiden osuus oli vuoden 2021 lopussa 50 %, metsävastuiden osuus 16 % ja televastuiden osuus 15 %. Vientitakuuvastuiden voimakas nousu vuodesta 2014 lähtien on johtunut pääosin telakoiden saamista suurista risteilijätalauksista, joiden rahoitukseen Finnvera on osallistunut. Suurin osa näistä tilauksista jonoutuu ajallisesti usealle vuodelle telakan rakennuskapasiteetin mukaan, ennen kuin alukset rakennetaan. Tästä syystä erityisesti aluskanta on kasvanut voimakkaasti.

Suuret yksittäiset vastuut tai vastuiden toimiala- ja maakeskittymät luovat myös riskikeskittymiä. Merkittävimmän yksittäisen keskittymän muodostaa telakka- ja varustamosektori, joka säilyy suurimpana myös tulevaisuudessa. Suuria riskejä tai riskikeskittymiä pyritään suojaamaan aina mahdollisuuksien mukaan.

Riskien suojausta hoidetaan aiempaan tapaan muiden vientitakuulaitosten ja yksityisten yhtiöiden kanssa tehdyillä jälleenvakuutussojimuksilla, joilla vakuutusyhtiöt ottavat osan luottoriskistä kantaakseen. Sojimusten laskettu mahdollinen maksimikorvaus oli vuoden 2021 lopussa n. 1,2 mrd. euroa, joka kattaa noin 5 % vastuukannasta. Sojauusten saatavuus on hieman heikentynyt koronavakiisiin tuoman yleisen riskinkasvun vuoksi.

Suuret riskikeskittymät, epävarmuus maailman taloudellisesta ja poliittisesta kehityksestä sekä yksittäiset suurten yhtiöiden tapahtumat vaikuttavat vientitakuuportfolion riskitasoon. Mahdolliset tappio-odotukset lyhyellä aikavälillä ovat keskittyneet muutamaiin yksittäisiin yhtiöihin risteily- ja telakkatoimialalta. Koronavakiisiin vaikutukset ja epävarmuus riskin kehittymisestä tai tappioista ovat edelleen suuria vuonna 2022. Merkittäviä tappioita ei ole vielä realisoitunut, mutta puskurivaroihin vaikuttavat vastuiden tappiovaraukset ovat erittäin suuria.

Finnveran vientitakuuvaltuuden enimmäismäärä on 38 mrd. euroa ja erityisriskinoton takausvaltuus 5 mrd. euroa.

Rahastoitujen varojen riittävyttä suhteessa Finnveran vastuukannan riskisyyteen luottoriskillä mitattuna seurataan nostettuun vastuukantaan perustuen (nostetun kannan ennusteessa mukana nostamattomat ja tarjousvastuut sen mukaan, miten ne tulevaisuudessa tulevat nostoon).

Valtiontakuurahasto arvioi Finnvera Oyj:n laskelmiin perustuen, että 31.12.2021 tilanteen mukaisen nostetun vastuukannan 12,1 mrd. euroa riskitaso ylittää rahastoitujen varojen määrän selkeästi. Riittävyttä puskurivaroihin (kohdassa 1.1.2 mainitulla rahastomaksulla vähennettynä) mittaava ES-riskiluku oli vuoden lopussa 2,3 mrd. euroa ja ennustevuosille tätä korkeampi aina 3 mrd. euroon asti.

Tilanteessa 31.12.2021 Valtiontakuurahastolla on varoja 1 096 milj. euroa, joista 349 milj. euroa on sidottu 4.2.2021 tehdyn rahastomaksupäätöksen myötä syntyneen velan maksamiseen Finnveralle. Vuoden 2020 tappiollisen tuloksen seurauksena Finnveran taseen vienti- ja erityistakaustoiminnan rahastossa ei ole varoja lainkaan.

3. Valtiontakuurahaston tulos ja talousarvion toteuma

Vuoden 2021 suoriteperusteinen tulos oli -345 417 794,28 euroa. Edellisenä vuonna tulos oli 2 149 717,52 euroa ylijäämäinen. Negatiivinen tulos johtuu Finnveran vuoden 2020 tappiollisen rahastolain toiminnan tuloksen perusteella tehdystä rahastomaksupäätöksestä 349 milj. euroa, joka kirjattiin rahaston tilinpäätöksessä vuoden 2021 kuluksi. Muuten tulos olisi ollut 3,6 milj. euroa positiivinen.

Tilikauden alijäämä on 345,4 milj. euroa. Kun tilikaudelle laadittu talousarvio oli 687,5 milj. euroa alijäämäinen, on alijäämä 342 milj. euroa ennakoitua pienempi. Rahaston talousarviossa varauduttiin alun perin siihen, että Finnveran vuoden 2021 rahastolain toiminnasta syntyisi 300 milj. euron tappio, joka jouduttaisiin kattamaan rahastomaksulla. Alkuvuodesta 2021 varmistui, että Finnveran vuoden 2020 tuloksen perusteella valtiontakuurahasto joutui tekemään 349 milj. euron rahastomaksupäätöksen ja että tämä kirjataan talousarvioasetuksen siirtomenojen kohdentamisperusteen mukaisesti rahaston vuoden 2021 kuluksi. Kun rahaston talousarviota päivitettiin touku-kuussa 2021, huomioitiin siinä tehdyn rahastomaksupäätöksen lisäksi se, että Finnveran ennuste vuoden 2021 rahastolain toiminnan tappiosta oli noussut 300 milj. eurosta 341,4 milj. euroon. Tämän myötä talousarviossa rahastomaksujen kuluvaikutukseksi muodostui talousarviossa yhteensä 690,4 milj. euroa. Tilinpäätöksessä rahastomaksuna kirjattiin kuluksi vain vuodelta 2020 tehty rahastomaksupäätös 349 milj. euroa, kun Finnveran vuoden 2021 tuloksen ennustetaan muodostuvan voitolliseksi. Tästä syntyi 341,4 milj. euron poikkeama talousarvioon.

Tämän lisäksi vakaussopimusten takaisinperintäsuorituskertymällä (Argentiinalta saatu 0,2 milj. euroa talousarviosta poiketen sekä dollarin arvon nousu euroon verrattuna) ja takaisinperintäsaamisten muutoksella (dollarimääräisten saamisten kasvu) oli talousarvioon verrattuna 0,7 milj. euron positiivinen tulosvaikutus.

Takaisinperintäsaamisten kokonaismäärästä (nimellisarvo 187,6 milj. euroa ja kirjanpitoarvo 18,5 milj. euroa) merkittävä osa (nimellisarvosta 74 % ja kirjanpitoarvosta 99,7 %) on Pariisin klubissa solmittuun vakautussopimukseen perustuvia. Valtiontakuurahastolla on vakautussopimukset seuraavien velallismaiden kanssa: Argentiina (velan kirjanpitoarvo nimellisarvosta tilinpäätöksessä 60 %), Irak (10 %), Kuuba (10 %), Pakistan (30 %) ja Serbia (80 %). Bosnia-Hertsegovinan ja Indonesian vakautussopimukset maksettiin loppuun vuoden 2021 aikana. Irak ja Serbia maksoivat velkaansa vakautussopimuksen mukaisesti. Kuuballe ja Pakistanille myönnettiin koronapandemian seurauksena lykkäystä vakautussopimusten maksuaikatauluun ja Argentiinan velkoja maksuaikataulua muutettiin jo aiemmin. Kaikkien velallismaiden saamisten arvostusprosentit säilyivät vuoden 2021 tilinpäätöksessä samana kuin vuotta aiemmin. Vakautussopimusten arvostus tehdään maakohtaisesti OECD-arvostusmalliin ja Finnveran takaisinperintäarvioon perustuen.

Korean kansantasavallan (Pohjois-Korea), Zimbabwen ja Libyan järjestämättömät saamiset on arvostettu nolnaan.

Finnvera ja työ- ja elinkeinoministeriö solmivat 20.12.2017 valtiontakuurahaston vastuulla olevan vanhan kannan hallinnoinnista hallinnointisopimuksen vuosille 2018–2022. Sopimuksen mukaan Finnvera hoitaa vanhan kannan vastuita ja takaisinperintäsaamia samaan tapaan kuin mitä se hoitaa Finnveran myöntämää uutta takuu- ja takauskantaa ja tästä maksetaan Finnveralle tehtävän hoidosta aiheutuvia kustannuksia vastaava korvaus. Sopimuksen mukaan Finnveralle maksetaan vanhan kannan hoidosta kiinteä 120 000 euron (+alv) vuosipalkkio, ellei kannan hoidosta aiheutuva työmäärä ja kustannukset olennaisesti poikkea sopimushetkellä ennakoidusta. Vuoden 2021 hallinnointipalkkiomääräksi on vahvistettu 90 000 euroa (+alv). Hallinnointipalkkion pienentämisen perusteena on tehtävän hoitamiseen kulueneen työmäärän väheneminen sopimuksen verrattuna ennen kaikkea kotimaan takaisinperintäsaamisten vähenemisestä ja ns. valtiontakuurahaston vanhan kannan päättymisestä johtuen.

Valtiontakuurahastossa oli vuoden 2020 lopussa varoja 1.095.682.329,07 euroa (vuoden 2020 lopussa varoja 690.764.394,22 euroa). Lisäys aiheutui vakaussopimusten perusteella saaduista suorituksista ja valuuttakurssien muutoksista.

Tarkemmat tilinpäätöstiedot rahastosta löytyy liitteenä olevasta tilinpäätöksestä.

1. Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto vahvistaisi valtiontakuurahaston tilinpäätöksen ajalta 1.1.2021–31.12.2021. Rahaston toimintavuoden suoriteperusteinen tulos on 345, milj. euroa alijäämäinen.